

4. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: Типы фреймов // Вестник Черкасского университета, 1999. – Вып. 11. – С. 3–20.
5. Жайворонок В. В. Етнолінгвістика в колі суміжних наук // Мовознавство. – 2004. – № 5 – 6. – С. 23–35.
6. Іващенко В. Концепт-символ «кобзар» у життєтворчості Т.Г.Шевченка // Матеріали IV Міжнародного семінара «Шевченківський Петербург». – С.-Петербург: ООО «Пальмира», 2005. – С. 97–101.
7. Кубрякова Е. Об одном фрагменте концептуального анализа слова память // Логический анализ языка. Культурные концепты / Под ред. Н.Д.Арутюновой. – М.: Наука, 1991. – С. 85 – 95.
8. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб.пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 256 с.
9. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. – М.: Академический проект, 2004. – 824 с.
10. Україна в словах: Мовокраїнознавчий словник-довідник: Навч. посіб. / Упоряд. і кер. авт. кол. Н. Данилюк. – К.: ВЦ «Просвіта», 2004. – 704 с.
11. Lakoff G. The Invariance Hypothesis: Is Abstract Reason Based on Image-schemas. – Cognitive Linguistic 1-1, 1990. –P. 39–74.
12. Tognoli J. Residential Environments // In Handbook of Environmental Psychology. – Eds. Stokols D., Alyman I. – New York: Wiley Interscience Publisher, 1987. – P. 657–665.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ПРАЦІ В ІНТЕРНЕТІ

© Лідія Тименко, 2007

Інститут української мови НАН України (Київ)
УДК 811.161.2'374

У статті здійснено інформаційно-аналітичний огляд Інтернет-ресурсу з погляду його лексикографічної репрезентаційності.

Зростання кількості користувачів усесвітньої мережі Інтернет спонукає до вивчення його лінгвістичного ресурсу. З одного боку, доступність та повна відкритість Інтернету до друку будь-яких матеріалів уможливила появу численних лінгвістичних праць, які заслуговують на окремий розгляд, та електронних онлайн-ових енциклопедій, глосаріїв, довідкових та словникових матеріалів, які іноді знайти дуже важко. В Інтернеті розміщена велика кількість офіційних, напівофіційних та неофіційних словників. Найшвидше можна потрапити на сайти, якими користуються перекладачі й редактори. Зауважимо, що для більшості ресурсів указати авторство або обсяг запропонованого словника не завжди видається можливим.

Існують лінгвістичні портали, які об'єднують інформацію про сотні сайтів, присвячених конкретним мовам та їхньому лінгвістичному вивченню. Так, наприклад, для тих, хто працює із англійською мовою, чи викладаючи, чи вивчаючи її, або й перекладаючи з неї чи на неї, добре прислужаться онлайніві тлумачні англословники. Це Merriam-Webster Dictionary та Cambridge Dictionaries Online. Словники російської мови представлені в Інтернеті дуже

широко. Це й приватні праці, й офіційні роботи "Института языкознания" (сайт [Грамота.ру](http://Gramota.ru)). Окрім новин та свіжих статей з мовознавчих питань, тут представлені "Русский орфографический словарь РАН", "Словарь трудностей произношения и ударения", "Толково-словообразовательный словарь", словники синонімів та антонімів, словник імен, словник медотичних термінів, словник аргю та ще деякі.

Ще один ресурс, вартий згадування, це Культура письменної речі, де можна знайти словник сполучуваності, словник паронімів та фразеологізмів російської мови.

У проєкті [Глоссворд.ру](http://Glossword.ru) зібрані близько трьох десятків різноманітних довідково-словникових матеріалів, серед яких представлені такі корисні словники, як англо-російський біржевий словник, архітектурно-будівельний словник, китайський фонетичний алфавіт.

Найбільші перекладні російсько-англійські словники, що корисуються заслуженою прихильністю перекладачів в країнах СНД, представлені в Інтернеті: [Lingvo](http://Lingvo.com). Так, на сайті lingvo.com.ua розміщені такі словники: «Словник назв нормативних актів України», «Словник назв державних органів України» (укр.-англ.), «Словник назв державних органів України» (англ.-укр.), «Англо-український тлумачний словник ділових ідіом», «Словник медичних термінів та скорочень» (англ.-укр.). Словники на сайті [FLL](http://FLL.com): «Український словник іншомовних слів» (18560 статей), «Русско-украинский словарь» (приблизно 130000 слів), «Українсько-російський словник» (приблизно 170 000 слів) /<http://www.prolingoffice.com/>.

Однак найбільше нас цікавлять онлайніві словники української мови. Ще кілька років тому на жодному пошуковому сервері чи інформаційному порталі не вдалося знайти впорядкованої підбірки із посиланнями на лінгвістичні та словникові ресурси українською мовою. Сьогодні ж ми натрапляємо на портали [Lingvo](http://Lingvo.com) на такі сайти **про мову**:

Портал «Нова мова». Статті про мову. Консультації. Словники.

Мова.info Лінгвістичний портал.

Мова.Київ.Уа – сайт, присячений питанням мови.

Українська мова. Енциклопедія.

Проект неприйнятого правопису 1999 року та інші матеріали.

Миколаївська «Молода Просвіта»: Я розмовляю українською!

Українська Вікіпедія. Категорія "Мовознавство"

Довідково-навчальний сайт "Як це буде українською".

Консультації з питань української фахової мови.

КиберМова: ресурси і програми для письмової та усної української мови.

Сторінка української мови в бібліотеці ukrcenter.com.

Мовний розділ на сайті "Телекритики".

онлайніві словники:

Тлумачний словник української мови. На сайті [Словник.net](http://Slovnik.net) розміщено Великий тлумачний словник сучасної української мови, який містить понад 207 000 словникових статей та близько 18 000 фразеологізмів. Цей проєкт базується на 2-ому виданні ВТС СУМ /Голов. Ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. Цей словник постійно поповнюється новими словами. /<http://www.slovyk.net/>

Онлайніві версія «Словників України». Заслужовує на увагу поява в Інтернеті онлайніві версії великого проєкту Українського мовно-інформаційного фонду Словники України. Тут об'єднано 5 словників:

орфографічний, орфоепічний, синонімічний, антонімічний та фразеологічний. За допомогою системи «Словники України» користувач може дізнатися про правопис і вимову близько 152 000 слів української літературної мови, а також отримати повну інформацію про відмінювання й граматичне значення цих слів. /<http://ulif.org.ua/>.

Онлайн-енциклопедія «Вікіпедія» українською.

Словник іншомовних слів. Тлумачний словник іншомовних слів містить науково-популярне пояснення слів з наведенням українських відповідників і синонімічного ряду. /<http://www.pcdigest.net/>.

Економічний енциклопедичний словник. Словник містить близько 1200 економічних термінів і понять. /<http://enbv.parod.ru/>.

Енциклопедія на Укроп.com.

Словник скорочень української мови. Автор А. Шитов опрацював понад 9336 скорочень. Це найбільший словник скорочень української мови в Інтернеті та єдиний, який містить нові та сучасні скорочення й поновлюється щоденно. /<http://ukrskor.info/>.

Словники неочевидностей, словник родового відмінка, для захоплених, суржик. На жаль, автора не вказано, але словники дуже цікаві й корисні. /<http://www.mova.kiev.ua/>.

Український тезаурус (словник синонімів)

Короткий англо-український тлумачний словник ділових ідіом.

Словник англіцизмів (запозичень з англійської мови). Автор Я. Голдованський подав відомості про слова, які прийшли в українську мову з англійської й набули поширення. /<http://www.slovnuk.lutsk/>.

Російсько-український фразеологічний словник та інші словники.

Українсько-англійський та англо-український онлайн-словники тощо так далі. Нараховуємо близько 50 сайтів.

Цікаво, що на сайтах представлені не тільки сучасні словники. Так, наприклад, натрапляємо на такі лексикографічні праці: І Шелудько, Т. Садовський «Словник технічної термінології» (1928). Один із словників Інституту Наукової Мови, К. Дубняк «Російсько-український словничок» (1917), М. Вікул «Російсько-український словник термінів фізики і хімії» (1918).

Лабораторія комп'ютерної лінгвістики Філологічного факультету Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка створила проєкт **Лінгвістичний портал**. Тут розташовані частотні словники української мови, створені Інститутом української мови, а також онлайн-відео укр-рос. перекладач для текстів "Плай-Online" та електронний словник української та російської мов "Уліс OnLine", який пропонує для окремо введених слів переклад, синоніми та парадигму, а також «Російсько-український словник сталих словосполучень» С. Головашука (2001), «Словник іншомовних слів» (С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута, 2000).

На сайті **Mova.info** міститься більше десятка словників. Наприклад, «Відкритий словник новітніх термінів» допоможе вибрати відповідник українською мовою на термін, який користувач знає російською або англійською мовами. Проєкт пропонує придумати, розглянути різні варіанти та вибрати той, який найкраще відповідає контексту та найкраще вписується в українську мову. Тут можна пропонувати українські відповідники, голосувати за різні варіанти та обговорювати терміни.

Частотні словники. Пропонуються частотні словники художньої прози та публіцистики, а також проєкт лабораторії комп'ютерної лінгвістики – Частотний словник сучасної поетичної української мови. Цей словник

репрезентує лексику поетичної мови з поезій кращих українських митців кінця ХХ століття (обсяг вибірки – 300 тисяч слововживань).

«Українсько-італійський словник» є першим в українській лексикографії досвідом систематизації словозміни дієслів у зв'язку з їх синтаксисом і лексичною семантикою.

«Відкритий словник виправлень суржику». Проект присвячений виконанню одного з найважливіших лінгвістичних завдань – очищенню літературної мови від ненормативних конструкцій. Словник є відкритим, тобто дає можливість зареєстрованим користувачам порталу вносити помилкові форми з контекстом, правильний варіант відповіді та визначати категорію помилки. Праця відображає особисту думку дописувачів, яка може не збігатися з нормами української мови. «Глоса». Система навчальних перекладних словників ГЛЮСА. Розроблена в Київському національному лінгвістичному університеті.

«Чотиримовний науковий словник». Перекладний чотиримовний словник (англійська, німецька, українська, російська) наукової термінології. Складається з трьох підрозділів: хімія, теоретична хімія, фізика. Не будемо перераховувати всі праці, розміщені на цьому порталі, адже з ними можна ознайомитися відвідавши сайт.

Один з найпопулярніших онлайн-ових українських довідкових ресурсів, створений в квітні 2000 року проект "Весна" (автор В. Соломко), де запропоновано не лише Англійсько-білорусько-польсько-російсько-український глумачний словник, але й численні тексти українською як класичні і сучасні літературні твори, так і довідкову інформацію, зокрема, з питань правопису, та багато іншого. Вражає кількість пар слів для різних мов: наприклад, для української та англійської мов кількість пар слів складає 130 тисяч.

В Інтернеті на сайті **Лексикографія. Українська мова. Енциклопедія** /<http://litopys.org.ua/> даються визначення мовознавчих термінів з посиланням на історичні джерела, наприклад, «Лексикон» П. Беринди (1627), «Синоніма славеноросская» (серед. ХІІІ ст.), «малоруско-німецький словар» Є. Желехівського і С. Несільського (1885, 1886), «Історичний словник українського языка» за ред. Тимченка (1930-1932).

На одному з найпопулярніших українських інформаційно-пошукових порталів **УаПортал** вміщено перекладач **Укр-Рус-Укр** – на базі програми "Промт", який часто стає у пригоді, коли не можеш згадати якесь загальновідоме слово, а словника напихвати немає. Однак, на жаль, він обмежується загальновідомою лексикою.

Отже, найширше зібрання українських словників та мовознавчих ресурсів представлені у приватних колекціях. На жаль, зовсім немає ніяких відомостей про діяльність академічних інституцій, які б мали відігравати важливу роль у розвитку й дослідженні української мови в нашій державі. Хоча існують сайти деяких ВНЗ України, в основному це студентські роботи й розробки, але цього замало.

Зважаючи на це, видається доречним розглянути можливість створення великого мовознавчо-довідкового проекту, над яким би працювали співробітники Міносвіти, Інституту української мови, Інституту мовознавства, Інституту літератури НАН України, де були б розділи, присвячені новинам, виданням, відповідним інституціям та кафедрам, конференціям, словникам, особистостям, інтернет-проектам, а також обов'язкове розсилання новин та форум, де на питання стосовно мови могли б відповідати досвідчені фахівці.

Подібний фахово виконаний та підтримуваний проєкт не тільки б став у пригоді численним спеціалістам, які працюють із мовою: викладачам, перекладачам, редакторам, журналістам та просто зацікавленим, але й значною мірою сприяв популяризації української мови в Україні та за її межами.

Електронні ресурси

1. /<http://www.prolingoffice.com/>.
2. /<http://www.sloynyk.net/>.
3. /<http://ulif.org.ua/>.
4. /<http://www.pcdigest.net/>.
5. /<http://enbv.narod.ru/>.
6. /<http://ukrskor.info/>.
7. /<http://www.mova.kiev.ua/>.
8. /<http://www.sloynyk.lutsk/>.
9. /<http://litopys.org.ua/>.

ГРАМАТИЧНІ ТА ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ ДІЄСЛІВНОЇ МЕТАФОРИ В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ІВАНА ДРАЧА

© Лариса Тиха, 2007

асистент кафедри українознавства ЛДТУ (Луцьк)
УДК 81'373:81'367:81'373.612.2

*У статті розглянуто лексичну й синтаксичну структуру дієслівної метафори як ознаку лінгвопоетики Івана Драча. Йдеться про розширену лексичну сполучуваність дієслів **кипіти**, **горіти**, **палахкотіти**, **цвісти**, що виконують функцію семантичних центрів індивідуальних авторських метафор.*

З кожним роком все більшого значення в лінгвостилістиці набуває дослідження індивідуального стилю письменника. Ідіолект художників слова перебуває у складних взаємозв'язках з літературною мовою, фольклором, усно-розмовними та писемно-літературними традиціями. Праць, присвячених дослідженню мови окремих письменників, на сьогодні є значна кількість (С. Єрмоленко, А. Мойсієнко, Н. Сологуб, Л. Пустовіт та інші). Дослідники зосереджують увагу на характерних ознаках стилю, жанру, поглибленні розуміння стилістичних функцій художніх тропів та ролі опорних ключових словоформ у створенні художнього образу.

Дослідження особливостей мови письменника не може бути повним без визначення ролі метафори. Як опорний конструктивний елемент художнього тексту, метафори можуть створювати загальний фон оповіді, передавати визначене бачення дійсності, виступати разом з іншими зображальними засобами важливим засобом суб'єктивізації оповіді [3: 135]. Цей вид тропа займає основне місце серед художніх засобів у творчості поетів-шістдесятників і у поетичних текстах Івана Драча зокрема. В основі індивідуальних метафоричних образів лежать іменникова, дієслівна, прикметникова, прислівникова ознаки. Завданням нашого дослідження є